

מורעל כזה. הדבר פותח פתח לסוג מסויים של מיסטר מישטרתי.
 הדבר מוזק גם מבחינה אחרת. עיתונות אמינה היא נכס לאומי, שאין חשוב ממנו. הדמוקרטיה מבוססת על זרם חופשי של מידע מוסמך. האזרח-הקורא צריך לדעת כי העיתון, הנהנה מן האמון שלו (אישי- איש לפי טעמו) כותב אמת, ולפחות שאינו משקר ביודעין. הוא גם צריך לדעת כי הודעות ממשלתיות הן מהימנות, וכי לא יעלה על דעת מוסד ממשלתי — קל וחומר המישטרה — לשקר ביודעין.
 ברבע שאמונה זו נהרסת, נהרס אחד מיסודות הדמוקרטיה. כאשר האזרח מתייחס לעיתונו כשם שאזרח סובייטי מתייחס לעיתונו שלו — כאל אמצעי-תעמולה של השילטון, שאינם רואים עצמם מחוייבים לדווח אמת, אלא רק לשרת את מטרות הממשלה — זה רע מאוד.

נקח, למשל, את מיקרה הרצח הכפול. המישטרה חשדה בשני פושעים ידועים, שנמלטו למחרת הרצח לחו"ל. החוקרים רצו לפתוחם לחזור ארצה. לצורך זה הודלפה בעיתונות ידיעה כוזבת על כיוון החקירה. כך הצליחה המישטרה להטעות את החשודים, וגם און פרקליטיהם, ואחד החשודים אכן חזר ארצה. נאסר והואשם. אילו היה התכסיס מצליח במלואו, היה גם השני, גומאדי — רחמים אהרוני — חוזר.

הח"כ אנס קטינה

האם זה בסדר? יהיו שיאמרו:
 בהחלט כן. אם תכסיס תמים זה עזר למילחמה בפשע וללכידת החשודים ב־רצח נתעב, הרי זה טוב. בלא יודעין שימשה העיתונות מטרה טובה.
 האמנם? נעבור למיקרה שני.

פרשת אבר-חצירא. בעזרת דובר המישטרה הוכנסה לעיתונות הידיעה כאילו יש בידי המישטרה שישה עדי-מדינה נגד הר־שר. לא אתווכח כאן על השאלה, אם אכן זאת היתה כוונת המישטרה, או שמא היה כאן צירוף של מיקרים אומי-ליים. נניח לרבע, למען הוויכוח, שאכן היתה כוונה להכניס לעיתונות ביודעין ידיעה כוזבת. המישטרה אינה מכחישה גם כיום — אחרי הדחת הרצל שפיר — כי בהחלט היתה כוונה לפרסם שיש בידי המישטרה "יותר מעד-מדינה אחד".
 לדברי השוטרים, זה היה נחוץ. על ישראל גוטליב, עדי-המדינה היחידי, הפ־עילו לחצים כבירים. המישטרה רצתה להקל על לחץ זה. היא גם רצתה להפעיל לחץ פסיכולוגי על אבר-חצירא ועל עורו. לאמור: "יש כבר די ראיות נגדכם, כדאי לכם להודות".
 כאן התכסיס התמים כבר אינו כל-כך

האפרסק והפתיון

זוהי גם התשובה לקורא אליאב צר־פתי מקיבוץ חצור, סטודנט-לרפואה ה־מסיים בימים אלה את לימודיו. הוא שאל לי כתבה בשם "הנחשדות וגם פיסרות?"

גומאדי
 מחי מותר לשקר?

ובה התקפה חריפה על שר-הפנים, יוסף בורג, בקשר לפרשת הרצל שפיר. אליאב מותח ביקורת חמורה על המאמר שלי על פרשה זו (העולם הזה 2262), שסיסמתו היתה "לסלק שניהם גם יחד, המפד"ל והמפכ"ל". טוען צרפתי: "המחבר, כמו רבים וטובים אחרים, נפל למל־כודת המתחכמת שפרש שר-הפנים". כל־מר: תחת לעסוק בשחיתויות של מישר־הפנים ובהדחת המפכ"ל, טיפלתי בהיבטים מישניים, בלתי-חשובים.

טוען צרפתי: "בורג מעוניין במצב של אי-בהירות, כאשר הוויכוח מוסט לגוש־אים חשובים שלשצמם, אך לחלוטין לא רלוונטיים, כמו: היחסים בין זר־עות הממשל, חופש העיתונות, שילטון הדמוקרטיה ושאר פתיונות. אני משתמש בכוונה במילה, פיתיון, כי זה אכן מושך להתפתות ולהתייחס לשאלות היפות, ש־אותן מציג בורג, ואשר נוגעות לנקודות יסודיות בהשקפת-עולמנו (סמכויות ה־מישטרה, זכויות העיתונאים, אמינות, על־יונות הממשלה על הפקידות וכו'). אולם, אני אינני מאמין כי אלה הן השאלות החשובות בפרשה זו. ודבר לא יוכל להס־תיר את התמיהות היסודיות בפרשה זו: מדוע היה זה כה דחוף לבעוט במפכ"ל? מדוע מסרב בורג לוועדת-חקירה? והעני־קר — מדוע בורג עדיין שר-המישטרה?"
 אני דוגל בהחלט במינוי ועדת-חקיר־רה. הגשתי על כך הצעה לסדר-היום, שנתקבלה על-ידי מליאת הכנסת, והנדונה עתה בוועדת-הפנים שלה. אך איני מס־לים כי עניינים כמו השתלת ידיעות כוז־בות, דיכוי חופש-העיתונות על-ידי צר־רן ב"האמנת" כתבי-מישטרה, או פריצה (החשך בעמוד 56)

לוי אשכול

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, מד. 03232262/3/4. תאריך: 136 • מען מברקים: "עולמפרס" • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורכת-בנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: לילית בוארון • צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי • כתב בכיר: יוסי הוימן • ראש המינהלה: אברהם סימון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: "העולם הזה" בע"מ • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב בני־אביגדור • הפצה, גר" בע"מ • גרופות צינוקורפיה "בספי" בע"מ.

קיא ירי

ידיעה זו אמרה, כי יש למישטרה שישה עדי-מדינה נגד אהרון אבר-חצירא, בשעה שהיה זה רק עד אחד כזה.
 אין טעם להיכנס עתה לפרטי אותה פרשה, השנויים במחלוקת. אנשי השר טר־ענים כי שפיר הסתבך בשקרים וכי למע־שה נתן את ההוראה להשתלה. שפיר טען כי היתה כאן הסתבכות במישגים בתום-לב. לדבריהם, אמנם סברה המיש־טרה כי יש בידיה יותר מעד-מדינה אחד, הידיעה כאילו קיימים שישה עדי-מדינה היתה פרי של טעות. דובר-המישטרה, שאישר ידיעה זו באוזני עיתונאי, פשוט לא ידע את האמת.

"לא כדאי להתחיל איתכם," אמר לי השבוע איש-ציבור ידוע. "הנה, הרצל שפיר חיבר מיסמך נגד העיתונות, אתם יצאתם נגדו בשצף-קצף — וכעבור שבוע־שבועיים הוא עף מתפקידו."
 אילו הייתי מאמין באמונות אפלות, הייתי מאשר זאת. כל מי שתקף את חו־פשיה-עיתונות בכלל, ואת חופש-הביטוי של העולם הזה בפרט, הגיע איכשהו ל־סוף רע.

כך קרה גם לשפיר. הוא התכוון לפגוע פגיעה מכרעת בחופש-העיתונות בארץ, על-ידי הנהגת שיטה של "האמנת כתבי מישטרה", שבאה לאפשר למישטרה לסלק משרתיה ובכלל לספוך את העיתונות לכלי מישטרי.
 העולם הזה (2260) אכן חשף וגינה משימה זו, וחיסל אותה בעודה באיבה. אומרים שמלאכתו של צדיק נעשה בידי אחרים — ו"אחרים" משמעו מי שאינם צדיקים. איני סבור כי יוסף בורג יושב על תקן של צדיק, ומניעיו בפרשה זו מוטלים בספק חמור. אך המלאכה נעשתה.

פתיון לגומאדי

עד כמה שהיה חשוב למנוע את הג־שמת חזונו של שפיר לגבי העיתונות מס־

דובר-צה"ל, אבן (עם ראשי-ישכתו, סרן עומר) נכס ושמו אמינות

תמים. מבחינה ציבורית, יש הבדל גדול בין שר שיש נגדו עדי-מדינה אחד, ובין שר שיש נגדו כמה עדים. על אחת כמה וכמה כשכותבים על "שישה עדי-מדינה", המסקנה המתבקשת היא כי אשמת השר הוכחה, למעשה, וכי דינו נחרץ. כך הבין זאת הציבור.
 יש לפסול לקרות לכל אחד, מסוכנת ומזיקה.
 היא מסוכנת, מפני שאין גבול. אם מותר למישטרה לשקר ביודעין, למען מטרה טובה, מתעוררת השאלה מהי מטרה טר־בה, ומי יקבע אותה. מדוע לא להדליף, למשל, כי חשוד מסויים נתפס בעת ביצוע פשע? מחר תופיע בעיתונות ידיעה, "מפי מקור מישטרה בכיר" כי חבר-כנסת פל־ני נחקר בקשר עם אינוס קטינה. או ש"לדעת צמרת המישטרה" יבואן מסויים נחשד ביבוא הרואק.

פרשה זו שייכת לעבר. אבל העניין העקרוני הוא נחלת ההווה והעתיד. השאלה נשארת בעינה: האם מותר ל־מישטרה להשתיל בעיתונות ידיעה כוזבת? הבה נבהיר את הסוגייה. איני מתכוון להשתלת ידיעה, כשהמקור המישטרהי מא־מין בנכונותה, ולאחר מכן מסתבר כי אינה נכונה. זה יכול לקרות לכל אחד, גם עיתונאים שוגים לא פעם בתום-לב ומפרסמים ידיעה שהיא — כפי שמסתבר אחר הפירסום — כוזבת.

איני מתכוון גם למיקרה שבו קצין חוקר מבקש מעיתונאי לפרסם ידיעה כוזבת, כדי לעזור לו בחקירה. אם העי־תונאי מפרסם אותה — בידיעת עורכו, כמובן — הרי זה עניין של העיתון. אפי־שר להתווכח על מיקרה כזה מבחינת הר־אתיקה העיתונאית (האם מותר לפרסם ביודעין ידיעה כוזבת, מתוך מהשבה שיש בכך תועלת לציבור, או לא?) אך אין להאשים את השוטר דווקא.

אני מתכוון למיקרה מסוג אחר: כאשר אנשי-המישטרה מוסרים לעיתונאים ידי־עה ביודעם שהיא כוזבת — וכאשר העי־תונאים משוכנעים כי נמסר להם מידע מוסמך ומהימן.
 הבעייה אינה פשוטה כל כך.

אבר-חצירא
 מה גרם לפאשלה?

תבר לאור פרט אחד ששימש סלעי-מח־לקת בוויכוח שהתפתח ערב ההדחה, ולמחרת היום. כוונתי לפרשה שנקראה "השתלת ידיעות כוזבות".
 המפכ"ל המודח הואשם בכך שאישר את השתלתה של ידיעה כוזבת בעיתונות.